

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»
Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра історії України і методики викладання історії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор _____

“ ____ ” _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія України

Освітня програма «Публічне управління та адміністрування»

Спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування

Галузь знань 28 Публічне управління та адміністрування

Затверджено на засіданні

кафедри історії України і

методики викладання історії

Протокол № 1 від “27” серпня 2020 р.

Розробники:

Пилипів І.В. – заслужений працівник освіти України, доктор історичних наук, професор

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри історії України і методики викладання історії.

Протокол № 1 від “27” серпня 2020 р.

Завідувач кафедри історії України
і методики викладання історії

“27” серпня 2020 р.

_____ (підпис)

(Райківський І.Я.)

(прізвище та ініціали)

Схвалено Науково-методичною радою Факультету історії, політології і міжнародних відносин.

Протокол від “27” серпня 2020 р. № 1

“ ___ ” _____ 2020 р.

Голова

_____ (підпис)

(Кугутяк М.В.)

(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>281 «Публічне управління та адміністрування»</u> Напрямок підготовки – <u>281 «Публічне управління та адміністрування»</u>	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність <u>281 «Публічне управління та адміністрування»</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Індивідуальні науково-дослідні завдання: Індивідуальні науково-дослідні завдання: <u>1) Особливості розвитку української держави в період раннього середньовіччя</u> <u>2. Національно-визвольні змагання українців в ХУІІ-ХУІІІ століттях</u> <u>3) Творче есе з актуальних проблем з історії України ХХ століття.</u> (назва)		Семестр 1	
Загальна кількість годин – 90		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год. самостійної роботи студента – 4	Освітній рівень: Бакалавр	Лекції	
		14 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	6 год.
		Лабораторні	
		год.	—
		Самостійна робота	
		60 год.	80 год.
Індивідуальні завдання: 0 год.			
Вид контролю: екзамен (1-й семестр).			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 33 % : 67 %

для заочної форми навчання – 8 % : 92 %

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання дисципліни «Історія України» вбачається у тому, щоб на основі засвоєння теоретичних знань та фактологічного матеріалу формувати в студентів на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти за галуззю знань 28 «Публічне управління та адміністрування», спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» засвоїти комплекс знань, вмінь та навичок з предмету. Ці знання знадобляться студентам для формування у майбутньому системи життєвих цінностей та системних знань з історії української державності та народів, які жили та українських землях в різні часи. Ці знання формуватимуть розуміння державності та патріотизму для майбутніх управлінців в різних органах державної влади.

Завдання: ознайомити студентів із історією України від стародавньої доби до сьогодення; навчити використовувати в професійній і соціальній діяльності знання з історії української культури; акцентувати на загрозах, що постають нині перед українським і світовим суспільствами; виробити в студентів навички самостійних оцінок і власних суджень щодо розглянутих історичних проблем. Одним із головних завдань курсу є формування в студентів зазначеної спеціальності культури, моралі, самостійного творчого мислення, вироблення патріотичної орієнтації, прагнення до самореалізації.

Студент повинен засвоїти весь матеріал з актуальних проблем з історії України при допомозі поданих викладачем методичних рекомендацій, підготовлених семінарських занять, самостійної роботи, колоквиумів. Засвоїти важливі дати з актуальних проблем з історії України та української культури, орієнтуватися у визначенні історичних епох, їх основних проблем.

Навчитися використовувати в професійній і соціальній діяльності знання з історії української культури; акцентувати на загрозах, що постають нині перед українським і світовим суспільствами; виробити в студентів навички самостійних оцінок і власних суджень щодо розглянутих історичних проблем. Одним із головних завдань курсу є формування в студентів зазначеної спеціальності культури, моралі, самостійного творчого мислення, вироблення патріотичної орієнтації, прагнення до самореалізації.

Результати навчання (компетентності)

Загальні компетентності

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління та адміністрування або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК2. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК6. Здатність працювати в команді.

ЗК8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ФК.9. Здатність впроваджувати інноваційні технології в публічному управлінні та адмініструванні.

ФК.10. Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування.

Програмні результати навчання

ПР1. Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства.

вміти: класифікувати факти і явища, які визначають епоху, визначати головні проблеми історичних епох, чітко формулювати обґрунтовану думку, конкретизувати зміст основних історичних понять і термінів. переосмислити стан розвитку сучасної української історичної науки, оскільки сьогодні відбувається нагромадження історичних знань, яке пов'язане із відкриттям для дослідників нових архівних фондосховищ і заборонених раніше історичних праць.

У процесі опанування курсу *«Історія України»* студенти засвоюють передбачені програмою знання і на цій основі набувають необхідних вмінь і навичок достатньо глибоко аналізувати різноманітні події, процеси і явища зі сфери культурного життя та робити відповідні власні судження і висновки.

Мета проведення лекцій: ознайомити студентів зі складною і суперечливою історією рідної держави. Адже народ, що забуває власну історію, приречений раз у раз повторювати помилки минулого. Кожен загарбник намагався витравити з історичної пам'яті українців позитивні приклади, залишаючи і посилюючи натомість явища і події, які пригнічували національне достоїнство, гордість за свою країну і народ. Настав час об'єктивно, наскільки це можливо на даному історичному етапі розвитку, проаналізувати історію ідей і концепцій, що рухали Україну до незалежності, здобутої наприкінці другого тисячоліття нашої ери. Це основна мета проведення лекцій.

У результаті проведення лекційних занять студент повинен

знати: джерела, основну і додаткову літературу, позиції істориків з вивчення різноманітних проблем історії України, періодизацію рідної історії, їх хронологічну послідовність, визначення термінів і понять з різних періодів історії України.

вміти: орієнтуватися у хронології, відтворювати послідовність подій, визначати причини і наслідки історичних подій, визначати масштаб і динаміку історичних змін, чітко, встановлювати взаємозв'язки між історичними подіями,

особами, поняттями, термінами, джерелами, користуватися історичними картами, схемами, плакатами.

Мета проведення практичних (семінарських, лабораторних) занять: поглибити вивчення окремих, найважливіших проблем історії України та української культури, дати можливість студентам ознайомитися із наявною спеціальною літературою, що стосується конкретних тем періоду. Навчити студентів працювати з документами, аналізувати їх, вилучати достовірну інформацію, прищеплювати студентам навички самостійної роботи. Виробляти вміння аргументувати свої погляди, вести дискусію, виступати з повідомленнями і рефератами, кваліфіковано задавати запитання.

У результаті проведення практичних (семінарських, лабораторних) занять студент повинен

знати: хронологічні межі існування Київської Русі, Галицько-Волинського князівства, періодизацію, етапи її виникнення, час правління давньоруських князів; визначати терміни і поняття з давньоруської історії; показувати на карті межі Київської Русі і Галицько-Волинського князівств; визначати хронологічні межі існування українського козацтва; розглядати козацтво як явище світової історії; показувати на карті території Дикого Поля і Великого Лугу, дніпровські пороги, напрямки козацької колонізації, місця розташування запорізьких січей, напрямки походів козацьких походів; визначати причини, хід та наслідки національно-визвольних повстань українського народу кінця XVI – першої третини XVII ст.; хронологічну послідовність подій Національно-визвольної війни українського народу середини XVII ст.; хронологічну послідовність подій Української революції 1917–1921 рр.; причини поразок національно-державницьких змагань 1917–1921 рр.; хронологічну послідовність подій з історії України міжвоєнного періоду; особливості проведення нової економічної політики, українізації, індустріалізації, колективізації в радянській Україні; хронологічну послідовність подій Другої світової війни і німецько-радянської війни для України, основні періоди перебігу подій війни на українських землях, співвідносити їх з подіями в країнах Європи та світу.

вміти: характеризувати діяльність київських князів, їх внутрішню і зовнішню політику, історичне значення діяльності, позитивні і негативні наслідки; характеризувати передумови, значення і наслідки запровадження християнства; показувати на карті території проживання слов'янських племен, напрямки походів київських князів, місця найбільших битв із кочовиками; територію Київської Русі за Святослава, Володимира Великого, Ярослава Мудрого, Володимира Мономаха.; характеризувати політичну діяльність галицьких і волинських князів другої половини XI – XII ст., Романа Мстиславича, Данила Галицького і їх наступників, з'ясовувати причини занепаду Галицько-Волинського князівства (внутрішні і зовнішні чинники); характеризувати причини, передумови та процес виникнення українського козацтва; з'ясовувати місце козацтва в господарській колонізації Дикого Поля; визначати особливості військово-політичної організації козацтва, риси державності в устрої Запорізької Січі; з'ясовувати значення та наслідки участі козацтва у Хотинській війні; з'ясовувати значення повстань кінця XVI – першої

третини XVII ст. у розгортанні національно-визвольної боротьби українського народу; показувати на карті напрямки походів повсталих, місця битв між українськими повстанцями і поляками; з'ясовувати передумови, причини, рушійні сили, перебіг основних подій Національно-визвольної війни українського народу середини XVII ст.; характеризувати програму розбудови української держави; характеризувати внутрішню і зовнішню політику Гетьманщини; давати власну оцінку діяльності Б.Хмельницького; показувати на карті територіальні зміни, що відбулися внаслідок Національно-визвольної війни; українські землі, що не увійшли до складу Гетьманщини; з'ясовувати причини Лютневої революції 1917 р. в Росії та її наслідки для України; характеризувати особливості суспільно-політичного життя цього періоду; визначити склад Центральної Ради і значення її діяльності; аналізувати причини прийняття, зміст та значення універсалів; показувати на карті територію УНР; характеризувати наслідки повалення Тимчасового уряду для України, зміст ультиматуму РНК; аналізувати зміст Берестейського мирного договору та його наслідки для України; характеризувати зміст IV Універсалу та його історичне значення; розкривати сутність внутрішньої і зовнішньої політики гетьманату, ставлення різних політичних сил до окупаційних властей та гетьманського режиму; з'ясовувати причини селянських повстань 1918 р. та їх наслідки; показувати на карті Українську державу; характеризувати процес утворення Директорії, її склад, політичний курс, причини поразки; показувати на карті територію УНР, напрямки інтервенції Антанти, лінію просування радянських військ територією України; характеризувати особливості національно-визвольного руху на західноукраїнських землях 1918–1919 рр.; аналізувати соціально-економічні перетворення, які відбулися в ЗУНР, дипломатичну діяльність держави; характеризувати процес створення і причини поразки ЗУНР; показувати на карті територію ЗУНР, кордони сусідніх держав, напрямки наступу польських військ; характеризувати радянсько-польські відносини; зміст Варшавської угоди між Польщею і УНР; підсумки радянсько-польської війни; основні події боротьби радянських військ із врангелівцями і махновцями; характеризувати міжнародне і внутрішнє становище УРСР на початку 20-х рр. XX ст.; з'ясовувати підґрунтя запровадження непу як нової моделі господарювання, його сутність; аналізувати особливості політики “воєнного комунізму” і непу; визначати особливості впровадження непу в Україні, причини і наслідки протиріч; визначати зв'язок між непом, українізацією і розвитком культури у 20-ті роки; показувати на карті зміни територіально-адміністративного устрою України, кордони республіки 20-х рр. XX ст.; з'ясовувати причини згортання непу і переходу до форсованої індустріалізації, труднощі й особливості індустріалізації; визначати загальні підсумки індустріалізації; характеризувати причини, етапи здійснення, методи і наслідки суцільної колективізації; з'ясовувати передумови, масштаби, наслідки голодомору 1932–1933 рр.; з'ясовувати зв'язок між сталінською модернізацією України і розвитком культури у 30-ті рр. XX ст.; характеризувати особливості розвитку культури цього періоду та її досягнення; з'ясовувати причини кардинальних змін у структурі українського суспільства; характеризувати становище західноукраїнських земель у складі іноземних держав у міжвоєнний

період, порівнювати їх економічний розвиток, політичне життя, склад населення; показувати на карті українські землі, що входили до складу Польщі, Румунії, Чехословаччини; показувати територію Карпатської України; характеризувати радянсько-німецький пакт про ненапад та таємний протокол до нього, їх роль у розв'язанні Другої світової війни та подальшій долі українських земель; з'ясувати сутність суперечливого процесу приєднання до УРСР західноукраїнських земель та їх радянізації; показувати на карті території українських земель, приєднаних до СРСР за радянсько-німецькими договорами 1939 р.; характеризувати хід бойових дій на території України, причини поразок Червоної Армії; характеризувати німецький окупаційний режим в Україні; порівнювати діяльність течій руху Опору на території України із загальноєвропейським рухом Опору: склад, методи боротьби; називати операції радянських військ зі звільнення території України; характеризувати соціально-економічне становище українських земель під час війни; показувати на карті основні напрямки наступу німецьких військ, місця найвідоміших битв та військових операцій, напрямки наступів Червоною Армією територією України, лінії фронтів, окупаційні зони, на які була розділена територія України, територію дій течій руху Опору.

3. Програма навчальної дисципліни

Перший семестр.

Змістовий модуль 1. Історія України від найдавніших часів до кінця XVIII ст.

Тема 1. Вступ. Найдавніші часи в історії України.

Тема 2. Київська Русь.

Тема 3. Галицько-Волинська держава.

Тема 4. Українські землі у складі Литви і Польщі (друга половина XIV – XVI ст.).

Тема 5. Виникнення козацтва. Запорізька Січ.

Тема 6. Українські землі у складі Речі Посполитої (остання третина XVI – перша половина XVII ст.).

Тема 7. Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст. під проводом Б. Хмельницького.

Тема 8. Політичне становище України в другій половині XVII ст.

Тема 9. Українські землі у складі Російської імперії у XVIII ст.

Тема 10. Українські землі у складі Речі Посполитої у XVIII ст.

Змістовий модуль 2.

Історія України XIX – початку XXI ст.

Тема 1. Українські землі у складі Російської імперії у XIX ст.

Тема 2. Українські землі у складі Австрійської (Австро-Угорської) імперії у XIX ст.

Тема 3. Україна на початку XX ст.

Тема 4. Центральна Рада. Українська Гетьманська держава.

Тема 5. Директорія УНР. Західно-Українська Народна Республіка.

Тема 6. Українські землі у міжвоєнний період.

Тема 7. Україна в роки Другої світової війни (1939–1945).

Тема 8. Україна у складі СРСР (1945–1991).

Тема 9. Україна – незалежна держава.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьо-го	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	ла а б	інд	с.р.		л	п	ла б	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1												
Змістовий модуль 1. Історія України від найдавніших часів до кінця XVIII ст.												
Тема 1. Вступ. Найдавніші часи в історії України.	3	1	–	–	–	2	–	–	–	–	–	4
Тема 2. Київська Русь.	8	2	2	–	–	4	–	2	–	–	–	5
Тема 3. Галицько-Волинська держава.	4	–	1	–	–	3	–	–	–	–	–	4
Тема 4. Українські землі у складі Литви і Польщі (друга половина XIV – початок XVI ст.).	4	1	–	–	–	3	–	–	–	–	–	4
Тема 5. Виникнення козацтва. Запорізька Січ.	5	–	1	–	–	4	–	1	–	–	–	4
Тема 6. Українські землі у складі Речі Посполитої (остання третина XVI – перша половина XVII ст.).	4	1	–	–	–	3	–	–	–	–	–	4
Тема 7. Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст. під проводом Б. Хмельницького.	7	1	2	–	–	4	–	1	–	–	–	4

Тема 8. Політичне становище України в другій половині XVII ст.	4	1	–	–	–	3	–	–	–	–	–	4
Тема 9. Українські землі у складі Російської імперії у XVIII ст.	4	1	–	–	–	3	–	–	–	–	–	4
Тема 10. Українські землі у складі Речі Посполитої у XVIII ст.	2	–	–	–	–	2	–	–	–	–	–	4
Разом за змістовим модулем 1	45	8	6	–	–	31	45	4	–	–	–	41
Змістовий модуль 2. Історія України XIX – початку XXI ст.												
Тема 1. Українські землі у складі Російської імперії у XIX ст.	4	1	–	–	–	3	–	–	–	–	–	4
Тема 2. Українські землі у складі Австрійської (Австро-Угорської) імперії у XIX ст.	4	1	–	–	–	3	–	–	–	–	–	4
Тема 3. Україна на початку XX ст.	3	1	–	–	–	2	–	–	–	–	–	4
Тема 4. Центральна Рада. Українська Гетьманська держава.	6	–	2	–	–	4	–	–	1	–	–	5
Тема 5. Директорія УНР. Західно-Українська Народна Республіка.	5	–	2	–	–	3	–	–	1	–	–	5
Тема 6. Українські землі у міжвоєнний період.	8	2	2	–	–	4	–	2	–	–	–	5
Тема 7. Україна в роки Другої світової війни (1939– 1945).	7	1	2	–	–	4	–	–	–	–	–	5
Тема 8. Україна у складі СРСР (1945–1991).	4	1	–	–	–	3	–	–	–	–	–	5
Тема 9. Україна – незалежна держава.	4	1	–	–	–	3	–	–	–	–	–	4
Разом за змістовим модулем 2	45	8	8	–	–	29	45	2	2	–	–	41
Усього годин	90	16	14	–	–	60	90	6	2	–	–	82

5.1 Теми семінарських занять для студентів денної форми навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1		
Змістовий модуль 1. Історія України від найдавніших часів до кінця XVIII ст.		
1.	Київська Русь.	2
2.	Галицько-Волинська держава.	1
3.	Виникнення козацтва. Запорізька Січ.	1
4.	Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст. під проводом Б. Хмельницького.	2
Змістовий модуль 2. Історія України XIX – початку XXI ст.		
1.	Центральна Рада. Українська Гетьманська держава.	2
2.	Директорія УНР. Західно-Українська Народна Республіка.	2
3.	Українські землі у міжвоєнний період.	2
4.	Україна в роки Другої світової війни (1939–1945).	2

5.2 Теми семінарських занять для студентів заочної форми навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1		
Змістовий модуль 1. Історія України від найдавніших часів до кінця XVIII ст.		
Змістовий модуль 2. Історія України XIX – початку XXI ст.		
1.	Центральна Рада. Українська Гетьманська держава.	1
2.	Директорія УНР. Західно-Українська Народна Республіка.	1

6. Теми практичних занять для студентів денної форми навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Не передбачено	—
2.	—	—
...	—	—

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено	—
2	—	—
...	—	—

8.1 Самостійна робота для студентів денної форми навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Вступ. Найдавніші часи в історії України.	2
2.	Київська Русь.	4

3.	Галицько-Волинська держава.	3
4.	Українські землі у складі Литви і Польщі (друга половина XIV – початок XVI ст.).	3
5.	Виникнення козацтва. Запорізька Січ.	4
6.	Українські землі у складі Речі Посполитої (остання третина XVI – перша половина XVII ст.).	3
7.	Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст. під проводом Б. Хмельницького.	4
8.	Політичне становище України в другій половині XVII ст.	3
9.	Українські землі у складі Російської імперії у XVIII ст.	3
10.	Українські землі у складі Речі Посполитої у XVIII ст.	2
11.	Українські землі у складі Російської імперії у XIX ст.	3
12.	Українські землі у складі Австрійської (Австро-Угорської) імперії у XIX ст.	3
13.	Україна на початку XX ст.	2
14.	Центральна Рада. Українська Гетьманська держава.	4
15.	Директорія УНР. Західно-Українська Народна Республіка.	3
16.	Українські землі у міжвоєнний період.	4
17.	Україна в роки Другої світової війни (1939–1945).	4
18.	Україна у складі СРСР (1945–1991).	3
19.	Україна – незалежна держава.	3
	Разом:	60

8.2 Самостійна робота для студентів заочної форми навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Вступ. Найдавніші часи в історії України.	4
2.	Київська Русь.	5
3.	Галицько-Волинська держава.	4
4.	Українські землі у складі Литви і Польщі (друга половина XIV – початок XVI ст.).	4
5.	Виникнення козацтва. Запорізька Січ.	4
6.	Українські землі у складі Речі Посполитої (остання третина XVI – перша половина XVII ст.).	4
7.	Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст. під проводом Б. Хмельницького.	4
8.	Політичне становище України в другій половині XVII ст.	4
9.	Українські землі у складі Російської імперії у XVIII ст.	4
10.	Українські землі у складі Речі Посполитої у XVIII ст.	4
11.	Українські землі у складі Російської імперії у XIX ст.	4
12.	Українські землі у складі Австрійської (Австро-Угорської) імперії у XIX ст.	4
13.	Україна на початку XX ст.	4
14.	Центральна Рада. Українська Гетьманська держава.	5
15.	Директорія УНР. Західно-Українська Народна Республіка.	5
16.	Українські землі у міжвоєнний період.	5
17.	Україна в роки Другої світової війни (1939–1945).	5
18.	Україна у складі СРСР (1945–1991).	5
19.	Україна – незалежна держава.	4
	Разом:	82

9.1 Індивідуальні завдання для студентів денної форми навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Написати історико-краєзнавчу роботу з історії населеного пункту, де народився студент, або створити генеалогію власної родини	–
2.	Підготувати генеалогію своєї сім'ї та родини	-

10. Методи навчання

За джерелами знань використовуються такі методи навчання: лекція; семінари; самостійна робота; індивідуальна робота.

Провідне значення в навчальному процесі вищої школи відводиться **лекціям**. Вони визначають його зміст і спрямованість, у них дається систематичний науковий виклад історії України. Лекція як метод навчання має інформаційний характер, чіткий план. Структура лекції підпорядковується логіці предмета, вона не тільки стимулює конкретно-образне мислення, а й активізує логічне мислення слухачів, послідовно з'ясовує всі пункти плану. Предметом лекції є вивчення явищ, подій, процесів, що мають між собою зв'язки і залежності причинно-наслідкового характеру.

Досвідом доведено: коли студент приступає до вивчення тієї чи іншої теми, не прослухавши попередньо відповідної лекції, то відчуває при цьому неабиякі труднощі. За лекціями, як правило, йдуть семінарські заняття, які проводяться з метою: сприяти поглибленому засвоєнню студентами найбільш важливих і складних тем курсу; ознайомити студентів із наявною спеціальною літературою з даної проблематики, дати можливість для її опрацювання; виробити вміння самостійно працювати над документами та здійснювати їх науковий аналіз; навчити студентів аргументовано викладати свої погляди, простежувати причинно-наслідкові зв'язки, вести дискусію.

Студентові під час підготовки до **семінарського заняття** необхідно уважно опрацювати рекомендовану літературу, законспектувати основні думки, продумати й скласти план чи тези свого виступу. На занятті він за бажанням або на вимогу викладача повинен відповісти на поставлені питання. Важливо чітко сформулювати тему доповіді, назвати опрацьовану літературу, а потім викласти матеріал, у кінці зробити відповідні висновки, виокремити судження, підкріплюючи їх прикладами. Якщо студент виступає з доповненням, то бажано, щоб також дав оцінку попереднім відповідям. При цьому йому дозволяється користуватися конспектом, але не слід, зрозуміло, читати свої записи дослівно.

Пропоновані плани семінарських занять з історії України охоплюють період від найдавніших часів до сьогодення. Кожне заняття містить план, а також список джерел і основної та додаткової літератури, які викладач рекомендує студенту для опрацювання. Зауважимо, що у списку немає змоги подати всю доступну літературу з тої чи іншої проблематики, студент може самостійно здійснювати бібліографічний пошук і використовувати інші видання. У пропонованих планах семінарських занять не вміщено найновішу літературу, про неї можна довідатися на лекціях або шляхом самостійного пошуку в

бібліографії або через електронні засоби інформації. Окремо виділяються узагальнюючі дослідження (підручники), що можуть бути рекомендовані при підготовці до змістових модулів та екзамену.

В кінці кожної теми подано методичні рекомендації, що містять короткий план відповіді на поставлені питання, звертають увагу студента на найбільш важливі аспекти піднятої проблеми. Головне їх завдання – розвиток розумових здібностей студентів під час самостійної роботи з навчальною літературою.

1. Плани семінарських занять

Тема 1. Київська Русь

1. Передумови утворення держави на Русі. Норманська теорія походження Київської Русі.
2. Політичний розвиток Київської Русі у X ст.
3. Завершення процесу складання держави за Володимира Великого і Ярослава Мудрого.
4. Соціально-політичний устрій Київської Русі.
5. Київська Русь в часи феодальної роздробленості (кін. XI – XIV ст.).
6. Культура та історичне значення Київської Русі.

Тема 2. Галицько-Волинська держава

1. Галицьке та Волинське князівства в XI – XII ст. та їх об'єднання. Роман Мстиславич.
2. Внутрішня та зовнішня політика Данила Галицького.
3. Галицько-Волинська держава в останній третині XIII – першій половині XIV ст.
4. Соціально-економічні відносини в Галицько-Волинському князівстві.

Тема 3. Виникнення козацтва та його роль в історії українського народу

1. Територія, умови та джерела формування козацтва.
2. Виникнення Запорізької Січі. Дмитро Вишневецький.
3. Господарство та устрій Січі.
4. Реєстрове козацтво. Боротьба з турками і татарами. Петро Сагайдачний.
5. Козацько-селянські повстання кінця XVI – 30-х років XVII ст.

Тема 4. Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст.

1. Україна напередодні Визвольної війни. Причини війни. Б.Хмельницький.
2. Початок війни. Перші перемоги козацько-селянської армії (1648).
3. Воєнні дії 1649-1653 рр. Формування органів державної влади в Україні.
4. Українсько-російський договір 1654 р.: неоднозначність оцінок.
5. Розвиток подій в Україні у 1654-1657 рр. Політичні та соціально-економічні наслідки Визвольної війни.

Тема 5. Центральна Рада. Українська гетьманська держава

1. Лютнева революція і піднесення національно-визвольного руху в Україні. Центральна Рада.
2. Перші кроки на шляху організації української державності. I та II Універсали Центральної Ради.
3. Проголошення Української Народної Республіки. Війна більшовицької Росії проти УНР.
4. Проголошення незалежності УНР. IV Універсал. Брест-Литовський мирний договір.
5. Прихід до влади гетьмана П.Скоропадського. Діяльність гетьманського уряду.

Тема 6. Директорія УНР. Західноукраїнська Народна Республіка

1. Прихід до влади Директорії УНР.
2. Внутрішня і зовнішня політика Директорії. Акт соборності.
3. Проголошення ЗУНР.
4. Внутрішня і зовнішня політика ЗУНР.
5. Причини поразки та історичне значення української національно-демократичної революції 1917-1920 рр.

Тема 7. Українські землі в міжвоєнний період

1. Нова економічна політика: особливості та наслідки.
2. Входження України в склад СРСР. Кордони УРСР.
3. Українізація: причини та наслідки.
4. Індустріалізація: причини та наслідки.
5. Колективізація. Голод 1932-1933 рр.
6. Репресії 30-х рр.
7. Західноукраїнські землі під владою Польщі.
8. Буковина та Закарпаття в 20-30-х рр.

Тема 8. Україна в роки Другої світової війни

1. Пакт Молотова-Ріббентропа і Західна Україна.
2. Напад Німеччини на СРСР. Оборонні бої Червоної Армії у 1941-1942 рр.
3. Встановлення німецького окупаційного режиму в Україні.
4. Рух Опору в Україні.
5. Наступ радянських військ у 1943-1944 рр. і вигнання німецьких агресорів з України.

Тема 9. Україна в 1945-1991 рр.

1. Посилення сталінського тоталітарного режиму (1945-1953 рр.).
2. Україна у період хрущовської “відлиги”. Шістдесятники.
3. Період “застою” і криза радянського суспільства (1964-1985 рр.). Наступ на національно-демократичні сили. Дисидентський рух.
4. Україна в період перебудови (1985-1991 рр.).

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для екзамену

Поточне тестування та самостійна робота									Підсумкови й тест	Сума
Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3					50	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T19		
5	5	5	5	5	5	10	5	5		

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80 – 89	B	добре	
70 – 79	C		
60 – 69	D	задовільно	
50 – 59	E		
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Методичне забезпечення

Програмові вимоги з нормативного курсу «Історія України»

(спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»)

(підсумкова форма контролю – екзамен)

1. Початки людського життя на території сучасної України (палеоліт, мезоліт, неоліт).
2. Трипільська культура.
3. Кіммерійці. Скіфи. Сармати.
4. Грецькі колонії у Північному Причорномор'ї.
5. Передумови утворення держави на Русі. Норманська теорія походження Київської Русі.
6. Політичний розвиток Київської Русі у X ст.
7. Завершення процесу складання держави за Володимира Великого і Ярослава Мудрого.
8. Соціально-політичний устрій Київської Русі.
9. Київська Русь в часи феодальної роздробленості (кін. XI – XIV ст.).
10. Культура та історичне значення Київської Русі.
11. Галицьке і Волинське князівства в XI – XII ст. та їх об'єднання. Роман Мстиславич.
12. Внутрішня та зовнішня політика Данила Галицького.
13. Галицько-Волинська держава в останній третині XIII – першій половині XIV ст.
14. Соціально-економічні відносини в Галицько-Волинському князівстві.
15. Становлення Литовсько-руської держави (друга пол. XIV ст.). Устрій держави.

- 16.Зближення Литви і Польщі. Кревська унія. Литовсько-руська держава у XV – першій половині XVI ст.
- 17.Люблінська унія 1569 р. Соціально-економічний розвиток українських земель після унії.
- 18.Становище церкви у XVI ст. Берестейська церковна унія 1596 р.
- 19.Територія, умови та джерела формування козацтва.
- 20.Виникнення Запорізької Січі. Дмитро Вишневецький.
- 21.Господарство та устрій Січі.
- 22.Реєстрове козацтво. Боротьба з турками і татарами. Петро Сагайдачний.
- 23.Козацько-селянські повстання кінця XVI – 30-х років XVII ст.
- 24.Україна напередодні Визвольної війни. Причини війни. Б.Хмельницький.
- 25.Початок війни. Перші перемоги козацько-селянської армії (1648).
- 26.Воєнні дії 1649-1653 рр. Формування органів державної влади в Україні.
- 27.Українсько-російський договір 1654 р.: неоднозначність оцінок.
- 28.Розвиток подій в Україні у 1654-1657 рр. Політичні та соціально-економічні наслідки Визвольної війни.
- 29.Гетьманування І.Виговського. Гадяцька унія.
- 30.Боротьба козацько-старшинських угруповань за владу в Україні. Доба Руїни. Причини та наслідки. Андрусівське перемир'я.
31. Гетьманування П.Дорошенка.
- 32.Боротьба проти Туреччини та Кримського ханства. “Вічний мир” 1686 р.
- 33.Україна за гетьманування Івана Мазепи (1687-1709).
- 34.Гетьман Пилип Орлик та його Конституція.
- 35.Поступове обмеження автономії України в період гетьманування І.Скоропадського (1708-1721) та правління І Малоросійської колегії (1721-1727).
- 36.Становище України за гетьмана Д.Апостола (1727-1734). Правління гетьманського уряду (1734-1750).
- 37.Гетьманування К.Розумовського (1750-1764). Остаточна ліквідація царизмом української автономії.
- 38.Політичне становище правобережних і західноукраїнських земель.
- 39.Гайдамацький рух і Коліївщина.
- 40.Опришківський рух. Олекса Довбуш.
- 41.Поділи Польщі та їх значення.
- 42.Адміністративно-територіальний устрій українських земель.
- 43.Сутність українського національного Відродження, його передумови, особливості та етапи розвитку.
- 44.Таємні масонські і декабристські організації на Україні.
- 45.Діяльність Кирило-Мефодіївського товариства. Т.Шевченко.
- 46.Зародження та розвиток громадсько-політичних організацій та партій у другій половині XIX ст.
- 47.Соціально-економічне становище. Реформи 60-70-х рр. в Україні.
- 48.Входження Галичини в склад Австрії. Адміністративно-територіальний устрій.
49. Початок українського національного відродження. Діяльність “Руської Трійці”.

- 50.Револуція 1848 р. в Галичині.
- 51.Суспільно-політичний рух після 1848 р. Перші українські політичні партії.
- 52.Закарпаття та Буковина під владою Австрійської імперії.
- 53.Розвиток суспільно-політичного руху на поч. ХХ ст.
- 54.Україна в революції 1905-1907 рр.
- 55.Українські землі в 1907-1914 рр.
- 56.Україна в роки Першої світової війни.
- 57.Лютнева революція і піднесення національно-визвольного руху в Україні.
Центральна Рада.
- 58.Перші кроки на шляху організації української державності. I та II Універсали Центральної Ради.
- 59.Проголошення Української Народної Республіки. Війна більшовицької Росії проти УНР.
- 60.Проголошення незалежності УНР. IV Універсал. Брест-Литовський мирний договір.
- 61.Прихід до влади гетьмана П.Скоропадського. Діяльність гетьманського уряду.
- 62.Прихід до влади Директорії УНР.
- 63.Внутрішня і зовнішня політика Директорії. Акт соборності.
- 64.Проголошення ЗУНР.
- 65.Внутрішня і зовнішня політика ЗУНР.
- 66.Причини поразки та історичне значення української національно-демократичної революції 1917-1920 рр.
- 67.Нова економічна політика: особливості та наслідки.
- 68.Входження України в склад СРСР. Кордони УРСР.
- 69.Українізація: причини та наслідки.
- 70.Індустріалізація: причини та наслідки.
- 71.Колективізація. Голод 1932-1933 рр.
- 72.Репресії 30-х рр.
- 73.Західноукраїнські землі під владою Польщі.
- 74.Буковина та Закарпаття в 20-30-х рр.
- 75.Пакт Молотова-Ріббентропа і Західна Україна.
- 76.Напад Німеччини на СРСР. Оборонні бої Червоної Армії у 1941-1942 рр.
- 77.Встановлення німецького окупаційного режиму в Україні.
- 78.Рух Опору в Україні.
- 79.Наступ радянських військ у 1943-1944 рр. і вигнання німецьких агресорів з України.
- 80.Посилення сталінського тоталітарного режиму (1945-1953 рр.).
- 81.Україна у період хрущовської “відлиги”. Шістдесятники.
- 82.Період “застою” і криза радянського суспільства (1964-1985 рр.). Наступ на національно-демократичні сили. Дисидентський рух.
- 83.Україна в період перебудови (1985-1991 рр.).
- 84.Політичний розвиток України (1991-2004 рр.). Конституція України.
- 85.Проблеми економічного розвитку. Становище в соціальній сфері.
- 86.Духовне життя суспільства.
- 87.Зовнішня політика України.

14. Рекомендована література

Базова

1. Алексєєв Ю.М., Вертегел А.Г., Даниленко В.М. Історія України. – К., 1994.
2. Аркас М.М. Історія України-Русі. – К., 1990.
3. Багалій Д. Нарис історії України. – К., 1994.
4. Бойко Історія України. – К., 1999.
5. Борисенко В. Курс української історії. – К., 1997.
6. Велика історія України: У 2-х т. – К., 1993.
7. Верига В. Нариси з історії України (кінець XVIII – початок XX ст.). – Львів, 1996.
8. Верстюк В.Ф., Дзюба О.М., Репринцев В.Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодення. Хронологічний довідник. – К., 1995.
9. Винокур О., Трубчанінов С. Давня і середньовічна історія України. – К., 1996.
10. Володарі гетьманської булави. Історичні портрети. – К., 1994.
11. Гетьмани України. – К., 1991.
12. Грабовський С., Ставроянні С., Шкляр Л. Нарис з історії українського державотворення. – К., 1995.
13. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX – XX ст. – К., 1996.
14. Грушевський М. Ілюстрована історія України. – К., 1990.
15. Грушевський М. Історія України-Русі: В 11 т., 12 кн. – К., 1991-1998.
16. Давня історія України: У 2 кн. – К., 1994, 1995.
17. Довідник з історії України в трьох томах. – К., 1993-1995.
18. Дорошенко Д. Нарис історії України: У 2 т. – К., 1992.
19. Етнонаціональний розвиток України: терміни, визначення, персоналії. – К., 1993.
20. Єфименко О. Історія України та її народу. – К., 1994.
21. Жуковський А., Субтельний О. Нарис історії України. – Львів, 1993.
22. Історія господарства: Україна і світ / За ред. Лановика Б.Д. – К., 1995.
23. Історія України / За ред. Смоля В.А.. – К., 1997.
24. Історія України. Курс лекцій: У 2 кн. – К., 1991, 1992.
25. Історія України / Керівник авт. колект. Зайцев Ю. – Львів, 1996.
26. Історія України / За ред. Лановика Б.Д. – К., 2000.
27. Історія України. Документи. Матеріали / Уклад. комент. Короля В. – К., 2001.
28. Історія України. Нове бачення: В 2 т. – К., 1995-1996.
29. Історія України в особах. IX – XVIII ст. – К., 1993.
30. Історія України в особах. XIX – XX ст. – К., 1995.
31. Історія України в документах, матеріалах і спогадах очевидців. – К., 1991..
32. Коваль М., Кульчицький С.В., Курносів Ю.О. Історія України. – К., 1992.
33. Король В. Історія України. – К., 1995.
34. Котляр М., Кульчицький С. Шляхами віків: довідник з історії України. – К., 1996.
35. Котляр М., Смолій В. Історія в життєписах. – К., 1994.
36. Крип'якевич І. Історія України. – Львів, 1992.

37. Малий словник історії України. – К., 1997.
38. Малик Я., Вол. Б., Чуприна В. Історія української державності. – Львів, 1995.
39. Мирончук В., Ігешкін С. Історія України. – К., 2001.
40. Мороз В. Історія України. – Тернопіль, 1992.
41. Нагаєвський І. Історія української держави ХХ ст. – К., 1994.
42. Нариси з історії українського національного руху. – К., 1994.
43. Нариси з історії України: новий погляд з найдавніших часів до кінця ХVІІІ ст. – К., 1996. – Ч. 1.
44. Національні відносини в Україні у ХХ ст. Збірник документів і матеріалів. – К., 1994.
45. Підкова І., Шуст Р. Довідник з історії України. Ч. 1-2. – Львів, 1994.
46. Полонська-Василенко Н. Історія України: У 2 т. – К., 1995.
47. Рибалка І. Історія України: У 2 ч. – Харків, 1995, 1997.
48. Слюсаренко А., Томенко М. Історія української Конституції. – К., 1993.
49. Смолій В., Гуржій О. Як і коли почала формуватися українська нація. – К., 1991.
50. Субтельний О. Україна: історія. – К., 1993.
51. Терещенко Ю., Курило В. Історія України. – К., 1995.
52. Турченко Ф. Новітня історія України. – К., 1995.
53. Україна: друга половина ХХ століття. Нарис історії. – К., 1997.
54. Українська державність у ХХ ст. Історико-політологічний аналіз. – К., 1996.
55. Українська народність: Нариси соціально-економічної та етнополітичної історії. – К., 1990.
56. Українське державотворення. Невитребуваний потенціал. Словник-довідник. – К., 1997.
57. Чмихов М.О., Кравченко Н.М., Черняков І.Т. Археологія та стародавня історія України. – К., 1992.
58. Шевчук В.П., Тараненко М.Г. Історія української державності: Курс лекцій. – К., 1999.
59. Яковенко Н. Нариси історії України з найдавніших часів до кінця ХVІІІ ст. – К., 1997.

Допоміжна література

1. Михальчук П. Історія України. Навчальний посібник. Видавництво 2-ге доповнене. – Тернопіль: Астон, 2003. – 272 с.
2. Уривалкін О.М. Історія України в запитаннях та відповідях. – К.: Декор, КНТ, 2008. – 460 с.
3. Котляр М., Кульчицький С. Довідник з історії України. – К.: Україна, 1996.
4. Ричка В.М. Київська Русь: проблеми, пошуки, інтерпретації // Український історичний журнал. – 2001. – № 2.
5. Котляр М. Історія України в особах. Давньоруська держава. – К., 1996.

6. Скоблик В.П. Історія Русі-України (X–XII) у контексті міжцивілізаційних відносин (особливості тойнбіанської інтерпретації) // Український історичний журнал.
7. Литвин М., Науменко К. Історія ЗУНР. – Львів, 1995.
8. Смолій В.А., Степанков В.С. Українська національна революція 1648-1654 рр. крізь призму століть. // Український історичний журнал. – 1998. – № 1, 2, 3.
9. Гетьмани України: історичні портрети. – К., 1991.
10. Наливайко Д. Козацька християнська республіка. – К., 1992.
11. Кондратюк К. Нариси історії українського національно-визвольного руху XIX ст. – Тернопіль, 1993.
12. Рибалка І.К. Історія України: дорадянський період. – К., 1991.
13. Сарбей В. Історія України XIX – поч. XX ст. – К., 1991.
14. Сарбей В. Національне відродження України / Серія «Україна крізь віки» у 15-ти т. Т. 9. – К., 1999.
15. Стеблій Ф. Початки українського національного руху в Галичині // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – К., 1995. – Вип.2. – С. 59–70.
16. Нагаєвський І. Історія української держави XX ст. – К., 1994.
17. Павленко Ю, Храмов Ю. Українська державність у 1917–1920 рр. – К., 1995.
18. Литвин М. Українсько-польська війна. – Львів, 1996.
19. Вівчаренко О., Тищик Б. Західноукраїнська Народна Республіка. – Коломия, 1994.
20. Лазарович М. Українські січові стрільці в революційних подіях у листопаді 1918 р. в Східній Галичині // Український історичний журнал. – 1998. - № 5.
21. Арсенич П. Станіслав – столиця ЗУНР. – Івано-Франківськ, 1993.
22. Кугутяк М. Галичина: сторінки історії. – Івано-Франківськ, 1993. – 199 с.
23. Книш З. Становлення ОУН. – К., 1994.
24. Вегеш М. Карпатська Україна (1938–1939). – Ужгород, 2003.
25. Кугутяк М. Голодомор 1933-го і Західна Україна. – Івано-Франківськ. 1994.
26. Вегеш М. Августин Волошин і Карпатська Україна // Дзвін. – 1991. – № 3.
27. Брицький П. Україна у Другій світовій війні (1939–1945 рр.) – Чернівці, 1995.
28. Коваль М.В. Україна: 1939-1945. Маловідомі і непрочитані сторінки історії. – К., 1995.
29. Коваль М. В. Україна у Другій світовій і Великій Вітчизняній війнах (1939-1945 рр.). Спроба сучасного концептуального бачення. – К., 1994.

30. Коваль М.В. Друга світова війна та історична пам'ять // Український історичний журнал. – 2000. – № 3–4.
31. Патриляк І.К. Націоналістичний і партизанський рух на території Західної України влітку 1941 р. // Український історичний журнал. – 2000. – № 3-4.
32. Ярош Б. Тоталітарний режим на західноукраїнських землях 30-50-і рр. ХХ ст. – Луцьк, 1995
33. Гарань О.В. Убити дракона. З історії Руху та нових партій України. – К., 1993.
34. Декларація про державний суверенітет України. – К., 1990.
35. Чорнобильська трагедія. Документи і матеріали. – К., 1996.
36. Україна в цифрах у 1991 році: короткий статистичний довідник. – К., 1992.
37. Акт проголошення незалежності України. – К., 1991.

Інформаційні ресурси

1. Спецпроект МОНУ Історія України «Історія України в історіях»
Шлях доступу : <https://znohistory.ed-era.com/>
2. Електронні книги з історії України. Шлях доступу :
<https://www.yakaboo.ua/ua/jelektronnye-knigi/istorija/ukraina.html>
3. Електронні книги, статті з історії України в форматі PDF.
Шлях доступу : <https://bookclub.ua/catalog/e-books/e-books-facts/>
4. Електронні книги з історії України. Шлях доступу :
<http://bookash.pro/ru/t/%D0%86%>
5. Теми фільмів: Фільми по 4-5 хвилин для підготовки ЗНО
<https://www.youtube.com/playlist?list=PLv6ufBUWdRi3a99-jLH5Z5adiwYVv16jD>

Примітки:

1. Робоча програма навчальної дисципліни є нормативним документом вищого навчального закладу і містить виклад конкретного змісту навчальної дисципліни, послідовність, організаційні форми її вивчення та їх обсяг, визначає форми та засоби поточного і підсумкового контролю.
2. Розробляється лектором. Робоча програма навчальної дисципліни розглядається на засіданні кафедри, у методичній комісії факультету, інституту, підписується завідувачем кафедри, головою методичної комісії і затверджується проректором з науково-педагогічної роботи.